

"SPOOK-TEKENING".

Het is mij niet bekend, in hoeverre het begrip of, zo men wil, de kunstterm "Gespensterzeichnung", zoals de Duitsers het noemen, ook in de beschrijvende Malacologie reeds vaste voet gekregen heeft, maar het lijkt mij in ieder geval niet ondienstig om er de aandacht eens op te vestigen. Waarschijnlijk zal het daarmee bedoelde verschijnsel wel het beste bekend zijn bij de zoogdieren en vogels. Men spreekt bij die dieren van een "spooktekening" wanneer op hun uitwendig oppervlak een patroon of tekening zich voordoet ondanks afwezigheid van een pigment, dat normaliter op de bewuste plaats aanwezig pleegt te zijn, of ook wel, wanneer dat pigment in abnormaal grote hoeveelheid optreedt, en zodoende alles, ook de doorgaans ongekleurde delen, dreigt te overheersen.

En paar voor de hand liggende voorbeelden ter verduidelijking van hetgeen bedoeld wordt: Zoals iedereen weet hebben meerdere rassen van ons tamme varken bij of door de domesticatie het donkere pigment van de wilde ever in huid en huidaanshangselen verloren; de haren, in casu borstels, zijn dus eenvoudig wit en ook de epidermis zelf is kleurstofloos. Toch zal men bij tamelijk veel doodgeboren of kort na den partus gestorven biggen (een lang niet zeldzaam gebeuren), wanneer men hun huid op de gebruikelijke wijze schoon maakt en droogt, daarop onder gunstige belichting meer of minder duidelijk de overlangse strepen kunnen waarnemen, die bij de jongen van het wilde zwijn, de stamvader, de zo karakteristieke "livrei" vormen. Van enig pigment is daarbij evenwel geen sprake. Evenmin kan m.i. gesproken worden van een "schillernde", een weerschijnkleur, die ontstaat tengevolge van een bijzondere structuur van 't oppervlak, en waarbij wellicht in sommige gevallen interferentie van bepaalde lichtstralen plaats vindt. Eerder zou ik dus willen denken aan een plaatselijk uiteenlopende inwendige samenstelling van de huid zelf, voornamelijk of uitsluitend van de epidermis. Hoe het ook zij, men constateert de aanwezigheid der livrei-tekening, spookachtig, zonder kleuren.

Geheel overeenkomstig vertonen zich bij de gekweekte witte pauwen op de verbrede uiteinden der sleepveren de bekende oogvlekken, maar ook hier niet als een kleurschildering, doch als een niet nader te verklaren licht-effect, en zodoende alweer uitsluitend bij een gunstig gekozen richting der teruggekaatste lichtstralen. Dat het hier de bouw der veren zelf betreft, en niet de constitutie van de huid, behoeft geen nader betoog.

Een typisch voorbeeld van spooktekening bij een teveel aan pigment vinden wij in de melanistische individuen van de panter. Bij deze ogenschijnlijk volkomen zwarte dieren zijn niettemin de oorspronkelijke vlekken onder een bepaalden belichtingshoek nog wel

degelijk te herkennen. Er schijnt dus iets raadselachtigs te zijn, waar het pigment als zodanig buiten staat.

Wenden wij ons nu tot de schelpendieren, dan meen ik ook daarbij somtijds een soortgelijk verschijnsel te kunnen vaststellen. Ik denk dan wel speciaal aan de albinistische exemplaren van Cepaea nemoralis, waarvan ik er zelf toevallig twee bezit. Waren dit albino's van de éénkleurige ongestreepte variëteit (concolor), dan zou er vermoedelijk aan de huisjes niets anders zijn op te merken dan alleen het witte peristoom. Waar zij evenwel kennelijk de gestreepte aanleg hebben, vindt men er die strepen of banden, hoewel zonder enige kleurstof, wel degelijk op aangeduid, en met de loupe laat zich gemakkelijk constateren, dat er een structuurkwestie van de kalkschaal aan schuldig moet zijn. Deze kalkschaal is nl. op de plek der strepen min of meer hyalien of transparent, en op de daartussen gelegen velden duidelijk opaak, kalkachtig. Ik meen hierin onmiskenbaar een voorbeeld van "spooktekening" te moeten zien, maar zal gaarne de uitspraak daarover van anderen vernemen, vooral wanneer deze niet met mijn zienswijze overeenstemt. Wellicht weet men ook nog andere voorbeelden te noemen.

W.C.van Heurn.